

BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

- A bűnügyi együttműködés az európai integráció történetében a legfiatalabb terület.
- Mivel a közös piac egyik feltétele a munkaerő szabad áramlása, ezért hamar előtérbe került a személyek szabad mozgása, amely számos biztonsági kockázatot vetett fel. Ennek hatására a 70-es évekre megnőtt az igény a tagállamok bel- és igazságügyi szerveinek együttműködésére.
- Az uniós bűnügyi együttműködés szervezetei: Europol, Eurojust, OLAF és az Európai Igazságügyi Hálózat.
- Magyarországon az Europol nemzeti egység az Országos Rendőrfőkapitányság Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központjában ([NEBEK](#)) található. A titkos információgyűjtésre és nyomozásra feljogosított magyar hatóságok a NEBEK-en keresztül szolgálatnak nyílt és minősített adatokat az Europolnak, és juthatnak onnan ugyanilyen adatokhoz.
- Az Eurojust elfogadta a 2016-2018 közötti időszakra vonatkozó stratégiáját ([Multi-Annual Strategy, MAS](#)), amelynek főbb elemei az Eurojust Rendelet elfogadása valamint az Európai Ügyészség létrehozása. Az Eurojust MAS célja, hogy tovább erősítse a tagállamok operatív kapacitását.

A Kormány által benyújtott [T/11232.](#) számú törvényjavaslatához kapcsolódó Infojegyzet „Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló [2012. évi CLXXX.](#) törvény” módosításához készült, célja az uniós bűnügyi együttműködés formáinak és szervezetei kereteinek bemutatása.

Az európai bűnügyi együttműködés kialakulása

Az 1976-ban a tagállamok bel- és igazságügyi miniszterei javaslatára megalakult ún. *TREVI csoport* célja a súlyos bűncselekmények elleni egységes fellépés és a rendőri együttműködés szorosabbá tétele, valamint az együttműködés fokozása a kábítószer-kereskedelem felszámolása terén.

A bűnügyi együttműködés első lépése a *Schengeni Megállapodás* és a *Schengeni Végrehajtási Egyezmény* volt.

A közösségi jog hárompilléressé tételét megvalósító *Maastrichti Szerződés* (1992) harmadik pilléreként intézményesítette a bel- és igazságügyi együttműködést.

Az *Amszterdami Szerződés* (1997) megfogalmazta a „szabadság, biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség” megteremtésének elvét, egyik célként megjelölve az önálló bűnügyi együttműködés kereteinek kialakítását. A Szerződés kiegészítő jegyzőkönyve rendelkezett a schengeni vívmányok EU jogi keretébe történő beillesztéséről.

Az Európai Tanács 1999 októberében *Tamperében* megrendezett ülésén döntés született a kiadatási eljárás eltörléséről. Helyette bevezették a kölcsönös elismerés elvét és egy gyors átadási eljárást illetve a kettős inkrimináció tilalmának háttérbe szorulásával lehetővé vált az európai elfogatóparancs elfogadása. Az ülésen született döntés az Eurojust megalakításáról és az Európai Rendőr Akadémia ([CEPOL](#)) felállításáról is.

2002-ben aláírták a [2002/584/IB](#) számú Tanácsi kerethatározatot az *európai elfogatóparancsról* és a tagállamok közötti átadási eljárásról.

A *Lisszaboni Szerződés* megszüntette a III. pillért, a rendőrségi és a bűnügyi együttműködést az uniós jogba integrálta, megteremtve ezzel az alapot az egységes európai büntetőjog kialakításához.

BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK AZ EU-BAN

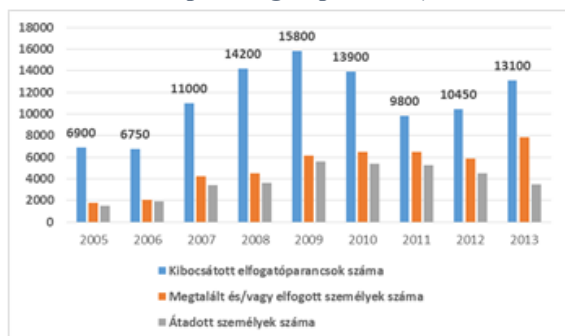
A klasszikus bűnügyi együttműködés leggyakoribb formája a **kiadatás**, amelynek jogalapja az 1957-ben aláírt [Európai Kiadatási Egyezmény](#).

Az európai elfogatóparancs bevezetésével a kiadatás intézményét felváltja az átadás intézménye, de a harmadik országokkal szemben megmaradtak a kiadatás hagyományos szabályai.

A piaccgazdaságban már működő **kölcsönös elismerés elvének** a bűnügyi együttműködésbe való átültetésének gondolata a cardiff-i csúcson merült fel először (1998). Lényege, hogy az uniós tagállamok egymás jogi aktusait érvényesnek és végrehajthatónak ismerik el. Az 1999-i október évi tamperei csúcson már a bűnügyi együttműködés alapjának tekintették, amit a [hágai](#) és a [stockholmi program](#)ok tovább erősítettek, a Lisszaboni Szerződés aláírásával már kodifikált elvként van jelen a bűnügyi együttműködésben.

Az uniós bűnügyi együttműködés terén a kölcsönös elismerés elvének első tényleges megvalósulása az ún. **európai elfogatóparancs** (2002/584/IB számú Tanácsi kerethatározat). A kerethatározat alapján egy tagállam bármely bírósága által kiadott elfogatóparancs az EU egész területén érvényesnek minősül. Alkalmazási területe megegyezik a kiadatásról szóló, Párizsban aláírt [európai kiadatási egyezmény](#) alkalmazási területével.

1. ábra: Európai elfogatóparancs (2005-2013)

Forrás: Infoszolg/[Európai Bizottság](#)

Az európai elfogatóparancs által bevezetett újdonságok: szigorúbb határidők, gyorsabb eljárások, politikamentesség, a megtagadás okainak rögzítése (három kötelező és hét mérlegelhető ok).

A Bizottság 2011-ben [jelentésben](#) értékelte az európai elfogatóparancsról és az átadási eljárásokról szóló kerethatározat végrehajtását. A jelentés megállapítja, hogy amíg a hagyományos kiadatási eljárás átlagosan egy évet vett

igénybe, az európai elfogatóparancs bevezetésével ez már csak 16 nap abban az esetben, ha a gyanúsított az átadásába beleegyezik, 48 nap akkor, ha ezt megtagadja.

Az Európai Parlament 2014. februárjában fogadta el a Bizottságnak szóló ajánlásokat tartalmazó [állásfoglalást](#) az európai elfogatóparancs felülvizsgálatával kapcsolatban.

Az **eljárési jogsegély** jogalapja az 1959-es [Európai Kölcsönös Jogsegély Egyezmény](#), amelyet a 2005-től az [Uniók Jogsegélyegyezmény](#) váltott. Az igazságügyi hatóságok közötti közvetlen kapcsolattartás célja, a központi hatóságokon keresztül történő hosszadalmas eljárás megszüntetése, a jogsegélykérelem folyamatának meggyorsítása.

A jogsegély teljesítésére a megkereső állam jogszabályait kell alkalmazni, amennyiben ez nem sérti a megkeresett állam jogi alapelveit („forum regit actum” elve). Hasonlóan a kiadatási joghoz az eljárési jogsegély is tartalmaz együttműködési kötelezettséget, és lehetővé teszi a jogsegély teljesítésének megtagadását is.

A közös nyomozócsoportokról szóló [2002/465/IB](#) számú Tanácsi kerethatározat szerint két vagy több tagállam illetékes hatóságai meghatározott céllal, korlátozott időtartamra közös nyomozócsoportot állíthatnak fel, bűnügyi nyomozás céljából. A közös nyomozócsoport a tagállam területén az adott tagállam joga szerint tevékenykedik.

AZ UNIÓS BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS SZERVEZETI KERETEI

Europol - Európai Rendőrségi Hivatal

Az [Europol](#) az EU bűnüldöző hatósága, a rendőrségi együttműködés legfontosabb intézménye ([Europol-egyezmény](#)). 2010-től ezen egyezmény helyébe lépő, az Európai Rendőrségi Hivatal létrehozásáról szóló [2009/371/IB](#) számú tanácsi határozat elfogadása után az Europol új jogi kerettel és kiterjesztett feladatkörrel rendelkező, teljes jogú uniós ügynökséggé vált.

Az Europol legfontosabb feladata az információcsere és bűnügyi hírszerzés megkönnyítése a tagállamok bűnüldöző hatóságai között az Europol információs és elemző rendszerei (SIENA) segítségével, valamint stratégiai jelentések és bűnügyi elemzések készítésével.

Az Europol működési területei:

- kábítószer-kereskedelem;
- terrorizmus;
- embercsempészet és kereskedelem, gyermekek szexuális kizsákmányolása;
- iparjogvédelmi jog és szerzői tulajdon megsértése, termékhamisítás;
- pénzmosás, adócsalás, pénz- vagy egyéb fizetőeszköz hamisítása;
- a kiberbűnözéssel szembeni védelem (a 2013-tól működő Európai Kiberbűnözés Elleni Központ/European Cybercrime Centre [COM\(2012\) 140](#) által).

Feladatai ellátásában az uniós valamennyi hivatalos nyelven elérhető bűnügyi adatbázis az Europol Információs Rendszer (EIS) segíti. Az EIS a határokon átnyúló bűnözéssel kapcsolatos információk tárolását, keresését, megjelenítését és összekapcsolását teszi lehetővé. A rendszer automatikusan felismeri a különböző nyomozások közötti lehetséges átfedéseket.

Eurojust

A 2002-ben tanácsi határozattal ([2002/187/IB](#) számú tanácsi határozat illetve az Eurojust megerősítéséről szóló [2009/426/IB](#) számú tanácsi határozat) létrehozott [Eurojust](#) feladata, hogy elősegítse a tagállamok illetékes hatóságai munkájának koordinációját és igazságügyi együttműködésüket.

A tagállamok magas beosztású nemzeti képviselőt (ügyészek, bírák, vagy velük azonos hatáskörű rendőrtisztek) delegálnak a hágai székhelyű intézményhez. Jogállásuk tekintetében tagállamuk belső joga az irányadó.

A testület nem kötelező erejű véleményeket fejt ki azokban az esetekben, amikor két vagy több tagállam nem tudja megoldani a joghatósági összeütközéseket, vagy amikor az illetékes hatóságok az igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos nehézségekről számolnak be.

Az Eurojust csak az intézmény hatáskörébe tartozó bűncselekményt elkövetők személyes adatait dolgozhatja fel. A felhasználható adatok körébe tartoznak a személyazonosságra (pl. név, születési adatok, állampolgárság, TB szám, DNS-profilok stb.), valamint a feltételezett bűncselekmények jellegére vonatkozó adatok. Az Eurojust közös ellenőrző hatóságának ([Joint Supervisory Body/JSB](#)) feladata, hogy figyelemmel kíséresse az Eurojust személyes adatok feldolgozását érintő tevékenységét. A JSB tagjai bírák vagy azonos szintű függetlenséggel rendelkező személyek.

A határozat szerint bárki betekinthez saját adataiba, kérheti az adatai helyesbítését, törlését. A helytelen adatkezelés miatt kárt szenvedett magánszemély panasszal élhet.

A Tanács és az Európai Parlament évente jelentést kap az Eurojust tevékenységéről és a bűnügyi helyzetről.

OLAF: Európai Csalás Elleni Hivatal

Az 1999-ben létrehozott, független [OLAF](#) (a Bizottság [352/1999/EK](#) határozata az Európai Csaláselleni Hivatal létrehozásáról) főbb feladatai:

- az EU pénzügyi érdekeinek védelme;
- csalás, korrupció és egyéb jogellenes cselekmények kivizsgálása, segítség a megelőzésre és a felderítésre irányuló jogszabályok és szakpolitikák kidolgozásában;
- az uniós intézmények és szervek dolgozói által elkövetett kötelességszegések feltárása és kivizsgálása.

Az OLAF vizsgálati típusai:

- belső vizsgálatok az EU intézményeinél;
- külső vizsgálatok a természetes vagy jogi személy által elkövetett szabálysértő magatartás felderítésére;
- koordinációs ügyek keretében támogatja a tagállami hatóságok vizsgálatait;
- bűnügyi segítségnyújtás a tagállamok és harmadik országok illetékes hatóságainak bűnügyi nyomozásaiban.

Európai Igazságügyi Hálózat (EIH)

Az 1998-ban létrehozott [Európai Igazságügyi Hálózat \(98/428/IB\)](#) célja a bűnügyi együttműködés megkönnyítése, a tagállamok közötti jogi és gyakorlati szintű igazságügyi együttműködés javítása a szervezett bűnözés, a korrupció, a kábítószer-kereskedelem és a terrorizmus ellen folytatott küzdelem terén.

A Tanács [2008/976/IB](#) számú határozata szerint az Hálózatot a tagállamoknak a nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős központi hatóságai illetve e területen hatáskörrel rendelkező egyéb hatóságai alkotják.

STATISZTIKAI ADATOK

Az Europol [2014. évi jelentése](#) szerint:

- az intézmény több mint 34 000 határon átnyúló nyomozásban nyújtott segítséget;
- 632 nyomozást és 29 euróhamisítási vizsgálatot támogatott, valamint 5 617 operatív elemzési jelentést készített;
- információs rendszere (EIS) 2014 végén 236 606 tételt tartalmazott;
- a szervezett bűnözésről 26, a terrorizmusról 20 stratégiai jelentést készített;
- 50 285 beküldött információt fogadott, ebből 47 157 volt feldolgozandó (2013-hoz képest 16%-os növekedés).

Az Eurojust [2015. évi jelentése](#) szerint:

- Az Eurojust támogatásával működő közös nyomozócsoportok száma 120, amelyek közül 46 új csoport.
- 292 alkalommal kérték az Eurojust segítségét európai elfogatóparancs végrehajtásához.
- A koordinációs értekezleteken a szervezett bűnözői csoportokkal foglalkoztak a legtöbbet (66 esetben), ezt követte a csalás (60), a kábítószer-kereskedelem (56), a pénzmosás (49) és az emberkereskedelem.
- Az Eurojust ügyeit 2013-ban 53 ügyben és 75 koordinációs értekezleten segítette az Europol részvétele, az Eurojust és az OLAF 2013-ban négy ügyön dolgozott együtt.

1. ábra: Eurojust ügyek száma (2002-2015)

Forrás: Eurojust éves jelentés, [2015](#).

Források:

- [Nánási László: Az európai elfogatóparancs.](#) Erdélyi Magyar Tudományegyetem által rendezett nemzetközi konferencia, Kolozsvár 2011. május 7.
- Nagy Judit: Az Europol és az Eurojust szerepe a közös nyomozó csoportok tevékenységében. – Belügyi Szemle, 2010/9. szám
- [Betekintés az Európai Csalás Elleni Hivatal munkájába](#) – Európai Bizottság, 2014.
- Hágai Program: Tíz prioritás a következő öt [évre](#). Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért [COM 2005/0184](#)
- Udvarhelyi Bence: Az Európai Unió büntetőjogi jogalkotásának legújabb tendenciái – In. Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXII. (2014), pp. 321–337

Készítette: Csákö Beáta
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486